

CIBERESPÈCIES

Butlletí electrònic del Servei de Protecció d'Espècies

CIBERESPÈCIES

El butlletí del Servei de Protecció d'Espècies



Edició en format PDF
Distribució gratuïta mitjançant
correu electrònic i on-line

Número 25.
desembre de 2010



Govern de les Illes Balears

Conselleria de Medi Ambient



CIBERESPÈCIES

Butlletí electrònic del Servei de Protecció d'Espècies

CONTINGUT DEL NÚMERO 25

L'ESFORÇ SERVEIX

Cens de Voltor Lleonat a Mallorca

.....pàg. 04

Alliberament de Voltor Negre

.....pàg. 04

Primeres passes per retornar l'Aguila Coabarrada a Mallorca

.....pàg. 05

CLOROFIL·LA

Rotabocs de Binis (*Acer opalus* subsp. *granatense*)

.....pàg. 07

Seguiment de les Saladines endèmiques de la marina de Magaluf

.....pàg. 07

Plantació de Teixos a la finca pública de er (*Taxus baccata*)

.....pàg. 07

Rellevància de la genètica en les polítiques de conservació.

El cas de les Sureres de Menorca

.....pàg. 08

GENT PER CONÈIXER

Entrevista a Vanessa Mesquida

.....pàg. 08

RAMPELLADES

XI Congrés Luso-Espanyol d'Herpetologia i XV Congrés Espanyol d'Herpetologia

.....pàg. 10

Ponència de Xavi Rotllan a la Conselleria

.....pàg. 11

Concurs memorial Climent Picornell

.....pàg. 11



CIBERESPÈCIES

Butlletí electrònic del Servei de Protecció d'Espècies

VII reunió tècnica per a la conservació del Ferreret. Raixa  3, desembre, 2010

.....pàg. 12

HEM LLEGIT

Resum article: “Comparació de la flora exòtica vascular en sistemes d'illes continentals: Sardenya i Balears”

.....pàg. 13

Control i evolució d'espècies bioindicadores del canvi climàtic a Mallorca

.....pàg. 13

Les Illes Balears: un dipòsit de cpDNA variació genètica p  espècies del gènere Quercus

.....pàg. 14

COSES QUE PASSEN

NOTÍCIES AL MÓN

Millor fotografia de la natura 2010

.....pàg. 14

NOTÍCIES D'EUROPA

Curiositat del llagost costaner

.....pàg. 15

NOTÍCIES D'ESPANYA

“Operació  al”

.....pàg. 15

Direcció

Joan Mayol.

Disseny i maquetació

Xavier Canyelles.

Redacció per a aquest número

Iván Ramos, Jordi Muntaner, T  u Moragues, Eva Moragues, Joan Mayol, Joan A. Oliver, José A. Mateo, Lluís  arpal, Juan Carlos Malmierca i Maria Massot

Fotografies

Dels autors respectius i del Servei de Protecció d'Espècies. A excepció de que s'indiqui el contrari.



CENS DE VOLTOR LLEONAT A MALLORCA

El 30 d'octubre de 2008 una forta tempesta de vent del sud-oest va transportar fins a les illes Balears un nombrós grup de voltors lleonats que es trobaven per les costes d'Alacant desplaçant-se cap al sud.

Un mínim de 68 voltors varen arribar a Menorca, on mai havia estat citada l'espècie, abandonant l'illa el 12 de novembre següent. Un flux de voltors es va observar entre Mallorca i Eivissa, però es pots suposar que diversos exemplars en moure entre les illes després de la tempesta i que alguns varen retornar a la insula. Però un grup d'aquests voltors es varen quedar a Mallorca ocupant, bàsicament, la serra de Tramuntana.

Donat que es desconeixia quina quantitat de voltors hi hien, la Conselleria de Medi Ambient va organitzar un cens que es va efectuar els dies 13 i 14 de novembre de 2008. Es varen establir un total de 32 punts de cens: 30 distribuïts per la serra de Tramuntana, massís d'Artà i puig de Randa (Llucmajor). Varen participar 96 persones entre personal de la Conselleria de Medi Ambient i voluntaris del Grup d'Ornitologia Balear i Defensa de la Naturalesa, Fundació Natura Parc i

Els resultats del cens indiquen que hi ha entre 46 i 59 exemplars, en establir una xifra intermèdia de exemplars, segurament, s'ha de considerar com un mínim del nombre absolut d'exemplars presents.

El passat dia 12 de desembre es va convocar a tots els participants a una reunió informativa als locals de la Fundació Natura Parc (Santa Eugènia) on es varen presentar els resultats d'aquest cens.



foto: reunió cens voltor lleonat. 12/12/10. Arxiu SPE.

ALLIBERAMENT DE VOLTOR NEGRE

El 22 d'octubre de 2010 el pagès de la finca denominada Es Bosc Vell (Petra) va donar avís de la presència d'un voltor negre posat al terra i que presentava algun tipus de problema.

Un agent de Medi Ambient es va desplaçar a l'esmentada finca, va recollir l'exemplar i el va traslladar immediatament al centre de recuperació de fauna (COFIB) que la Conselleria de Medi Ambient té a Santa Eugènia.



foto: L'exemplar es va mantenir en observació a les instal·lacions del COFIB. Arxiu SPE.

Aquest exemplar es va recuperar perfectament i va ser alliberat el dia 10 de novembre a la finca de Mortitx. Prèviament havia estat marcat amb anella metàl·lica oficial, anella de lectura groga amb codi negre C96 i se li va fer una decoloració de les plomes secundàries de l'ala dreta. A l'alliberació es va convidar els medis, que varen reflectir la notícia en la premsa i televisió local.

El voltor es va enlairar a sobre dels assistents plantant perfectament. Durant el cens de voltors efectuat els dies 12 i 13 de novembre aquest exemplar es va poder veure a la mateixa finca de Mortitx però també a Ariant, entre d'altres. Es podria tractar d'un individu adult d'una colla controlada que havia criat anys anteriors. ■

PRIMERES PASSES PER RETORNAR L'ÀGUILA COABARRADA (*Hieraaetus fasciatus*) A MALLORCA

L'Àguila Coabarrada (*Hieraaetus fasciatus*) va desaparèixer de Mallorca devers l'any 1970, víctima de la persecució directa que pateixen els depredadors silvestres a Europa durant la darrera meitat del segle XX. El 2010, en l'Any Internacional de la Biodiversitat, la Conselleria de Medi Ambient ha posat en marxa el Pla de Reintroducció de l'Àguila Coabarrada (aprovat el 2008). L'objectiu és contribuir a la restauració de la biodiversitat a les Illes Balears mitjançant la restitució d'aquesta àguila tan especial, que formava part del nostre patrimoni natural només fa 40 anys.

l'Àguila Coabarrada és un rapinyaire de mida mitjana, adaptada a menjar les preses més abundants del seu entorn, aus o mamífers de mida mitjana. És territorial, així, cada parella sol ocupar àrees d'entre 10 i 30 km² de manera que a la Serra poden haver viscut unes 10 o 15 parelles. Fan el niu als penya-segats interiors i treuen entre un i dos polls cada any.

Aquest primer any d'execució s'han duit a terme les següents accions preparatòries que preveu el Pla de Reintroducció de l'Àguila Coabarrada a Mallorca:

- S'ha constituït el Comitè Tècnic de Seguiment format per: Ernesto Álvarez (Grefa), José Antonio Sánchez-Zapata (Universidad de Miguel Hernández, Alacant), Joan Mayol (Conselleria de Medi Ambient), Joan Oliver (Cap de la Secció d'Espècies), Jordi Muntaner (Agent de Medi Ambient) i Carlota Viada (Fundació Natura Parc).

Aquest comitè s'ha reunit el 15 de desembre de 2010, en una jornada tècnica amb experts espanyols, per discutir alguns aspectes tècnics, com el protocol metodològic, l'evolució demogràfica esperada segons els alliberaments que es duguin a terme, que s'ha preparat amb la col·laboració de la Universitat de Barcelona (Dr. Antonio Hernández), i un model d'idoneïtat de l'hàbitat preparat per la Universidad de Málaga (Dr. Antonio Román Muñoz Gallego).



il·lustració: Àguila Coabarrada (*Hieraaetus fasciatus*) segons J. Varela Simó (www.juanvarela.com)

- Després d'avaluar diversos indrets, s'ha seleccionat una localitat per realitzar els alliberaments, a una finca pública de la Serra de Tramuntana. Es té previst començar els alliberaments l'any 2011.
- Respecte a la provisió d'àguiles que s'alliberaran, s'han establert contactes amb tres nuclis de cria en captivitat que poden subministrar polls (Grefa a Madrid, i Vendée i Ardeche a França). També s'ha contactat amb les comunitats autònomes que tenen les poblacions silvestres en millor estat de conservació, com la Junta d'Andalusia i la Generalitat Valenciana, que podran proporcionar exemplars silvestres recuperats als seus centres de rehabilitació de fauna.

● L'aspecte divulgatiu ha estat prou intens: s'ha preparat un article per a la revista *Quercus* sobre la presència històrica de la coabarrada a Mallorca (que sortirà el proper mes de març de 2011) i s'ha presentat el projecte al Congrés Espanyol d'Ornitologia (Lleida, 4-8 de desembre de 2010) i al Seminari Europeu de cria en captivitat i reintroducció de l'Àguila Coabarrada (Vendée, França, 21-22 de desembre de 2010).

En definitiva, s'han començat a donar les primeres passes perquè l'Àguila Coabarrada torni a les Balears, gràcies a un projecte pioner, ja que mai s'ha realitzat una reintroducció d'aquesta valuosa rapinyaire. L'any 2011 es farà molta més feina, a més dels esperats alliberaments, serà fonamental involucrar els sectors públics i privats relacionats amb el pla ■



ROTABOCS DE BINIS

(*Acer opalus* subsp. *granatense*)

Les coloracions groguenques i vermelloses de les fulles caduques del bosquet de rotabocs de la cara nord del Puig Major ens recorda que el fred i la tardor ja han arribat.

Dos anys enrere es realitzaren set tancats de reixa metàl·lica per protegir part d'aquests arbres adults i especialment les petites plàntules que creixen de forma massiva però que morien totes elles per falta de sòl i per la pressió dels herbívors.



foto: germinació. 06/10. Arxiu SPE.



foto: exemplar adult. Tomeu Moragues.

Però pareix que els resultats no són lo bons que esperàvem; de les 270 germinacions trobades a principi de l'estiu de 2009 no va sobreviure cap d'elles, i de les 104 trobades al 2010 de moment, han passat l'estiu 22 plàntules que amb data de novembre encara romanen vives.

Tambéenguany s'han recol·lectat llavors de rotaboc i s'han enviat al viver forestal de Menut, per repartir-les més tard a altres bancs de llavors ■

SEGUIMENT DE LES SALADINES ENDÈMIQUES DE LA MARINA DE MAGALUF

El Servei de Protecció d'Espècies, en el marc del Pla de Recuperació, encarrega cada any el seguiment de les saladines de Magaluf i la millora en el coneixement d'aquestes espècies. Els principals resultats són els següents:

La saladina amb menor nombre d'exemplars (*Limonium inexpectans*) s'ha incrementat considerablement de 91 exemplars al 2009 a 146 al 2010 (a l'any 2000 hi havia 254 exemplars). Aquest increment es degut al reclutament de nous individus nascuts a la tardor del 2009. Per a la resta d'espècies s'ha donat un procés de colonització progressiva de les parcel·les estudiades.



foto: exemplar germinant. Biel Bibiloni.

Els percentatges de supervivència de les cinc saladines endèmiques són extremadament variables. Els millors resultat d'enguany són per *L. magallufianum* (37,45%), seguit del *L. boirae* (25,82%), *L. carvalhoi* (36,11%), *L. inexpectans* (20%, amb només upervivència de cinc) i *L. ejulabilis* (14,72%). S'observa una forta germinació amb les primeres pluges de la tardor que es plonga fins a quasi el final del hivern.

Al llarg del mes de novembre s'ha realitzat una recollida de llavors de *L. carvalhoi* i *L. inexpectans* que es destinaran a l'enviament als bancs de germoplasma de diversos jardins botànics i a la generació de planta al viver forestal de Menut per reforçar les poblacions naturals■

PLANTACIÓ DE TEIXOS A LA FINCA PÚBLICA DE MINER (*Taxus baccata*)

En el marc del Pla de Maneig del *Taxus baccata* es va procedir a plantar teixos a la finca pública de er. En total s'han introduït 125 teixos generats al viver forestal de Menut i procedents de llavors i esqueixos de la serra de Tramuntana.

El mes de febrer se plantaren 34 teixos al Clot fondo, i 22 al Camp Redó al terme municipal d'Escorca. Els altres 69 es plantaren a l'octubre a la part alta de la finca, en aquest cas al terme municipal de Pollença.

Tots ells estan pro it amb una reixeta metàl·lica com a protecció contra els herbívors, georeferenciats, me at l'alçada i marcats amb una etiqueta metàl·lica numerada. Al llarg dels mesos d'estiu els teixos plantats al febrer es protegiren amb tela d'umbracle i r t una vegada amb abundant aigua.

De moment només ha hagut una baixa i tots el teixos gaudeixen d'un bon estat de conservació.



foto: protecció amb reixa metàl·lica. Arxiu SPE.

RELLEVÀNCIA DE LA GENÈTICA EN LES POLÍTIQUES DE CONSERVACIÓ. EL CAS DE LES SURERES DE MENORCA

Recentment s'ha publicat un article científic de gran interès damunt la diversitat genètica de la surera menorquina, espècie catalogada com *Sensible a l'alteració de l'habitat* (2005).

A Menorca viuen de manera natural únicament 67 individus distribuïts en petits illats a llocs frescos.

L'estudi revela una alta diversitat genètica de les poblacions menorquines respecte a les continentals així com grans diferències entre els roures menorquins que a la vegada estan genèticament relacionats amb poblacions de França i Espanya, probablement reflex de múltiples esdeveniments de colonització.

No obstant això, la discrepància entre els propioplàstic i nuclear no és compatible amb un escenari simple de recent introducció. Els intercanvis genètics entre els veïns de sureres i alzines han creat específiques i excepcionals combinacions genètiques. Conseqüència d'això, ofereixen una amplí rang de recursos genètics potencials per a la investigació en l'adaptació a les noves condicions ambientals.

Ref. Zaida Lorenzo, Concetta Burgarella, Unai López de Heredia, Roselyne Lumaret, Rémy J. Petit. Álvaro Soto and Luis Gil. *Annals of Botany* Page 1 of 8



ENTREVISTA A VANESSA MESQUIDA

Vanessa Mesquida, menorquina, és llicenciada en Biologia per la Universitat de Barcelona.

Entre d'altres coses, ha fet un estudi sobre els hortalis a Menorca, amb una beca de col·laboració amb el CIME i ha fet una estada a Kuopio (Finlàndia) estudiant les diferències entre microorganismes de diferents tipus de sòls.

Actualment està realitzant un Màster en Biodiversitat sobre Conservació i Gestió al Departament d'Ecologia de la UB, les pràctiques del qual realitzarà al Servei de Protecció d'Espècies, en funció d'un acord celebrat entre ambdues institucions.

Quins objectius t'has plantejat per a la teva estada al Servei de Protecció d'Espècies?

El Servei de Protecció d'Espècies es dedica a moltes coses diferents, així que les possibilitats per aprendre són moltes, però entre tots hem pensat que una feina prou útil podria ser realitzar un projecte complet d'eradicació del jacint d'aigua, abastant tots els aspectes que cal considerar.

Quins problemes causa aquesta espècie?

El jacint d'aigua (*Eichhornia crassipes*) és una planta nativa de Brasil que viu a llocs amb aigua dolça, però té un caràcter invasiu.

Éstà considerada com unes de les 100 espècies exòtiques invasores més perilloses del món. Cobreix totalment grans superfícies d'aigua afectant a la transparència, a altres paràmetres ambientals i competint amb espècies natives. A més, pot col·lapsar els sistemes de drenatge.

Com arriba aquesta planta al medi natural?

Es tracta d'un vegetal que té pocs requeriments (d'aquí el seu comportament invasiu) i que es ven a qualsevol tenda de plantes amb finalitat ornamental per a fonts i safareigs.

El problema és que basta un petit bocí d'ella abocat a un torrent o qualsevol altre punt d'aigua dolça per a que s'escampi ràpidament i causi greus trastorns.

Per tant, una mesura convenient seria regular el seu comerç.

Quant de temps duraran les teves pràctiques?

Aproximadament dos mesos, un el desembre i l'altre el juliol. En l'estiu he de col·laborar en el cens del ferreret (*Alytes muletensis*), que es duu a terme cada any, i actualitzaré la base de dades.

També és possible que passi uns dies col·laborant amb el Zoo de Barcelona, on hi ha un projecte de cria en captivitat del ferreret■



foto: Vanessa Mesquida, menorquina, és llicenciada en Biologia per la Universitat de Barcelona. Arxiu SPE.



XI Congrés Luso-Espanyol d'Herpetologia i XV Congrés Espanyol d'Herpetologia

Del 6 al 9 d'octubre de 2010 s'ha celebrat a la Facultat de Biologia de la Universitat de Sevilla el XI Congrés Luso-Espanyol d'Herpetologia. Aquesta reunió bianual de científics, gestors i altres experts especialitzats en l'estudi i la conservació d'amfibis i rèptils, s'ha convertit amb els anys en una fita important en la qual s'exposen els avenços més recents en el coneixement d'aquests vertebrats.



Per a aquesta edició els organitzadors havien triat com a lema "Els Amfibis i Rèptils davant del Canvi Global", una divisa que pretenia apropar el món de l'herpetologia a l'actualitat més candent.

No és estrany perquè que bona part de les més de 200 ponències i conferències convidades hagin estat dedicades a temes com ara el canvi climàtic, les malalties emergents, els efectes i control d'espècies introduïdes o la contaminació d'hàbitats i la seva incidència sobre les poblacions de granotes, llangardaixos, o tortugues marines, entre d'altres.

En aquest sentit, les conferències impartides per reconeguts especialistes, com ara Raymond B. Huey (Climate warming and the Vulnerability of tropical lizard), Andrew R. Blaustein (Effects of climate change on amphibians populations), J. Bosch (Avenços recents en la lluita contra la quitridiomicosi, Hi ha llum al final del túnel?), o Ryck Relyea (Pesticides in aquatic communities: connection to global amphibians declinen?), Han suposat un repàs de primer nivell a aquests canvis globals esmentats en el lema del congrés.

En general, el nivell ofert en les 10 conferències plenàries, les 50 comunicacions orals, i els 166 pòsters presentats ha estat elevat, amb nombroses aportacions interessants sobre l'evolució, la biologia o la conservació de rèptils i amfibis europeus, africans, o sud-americans.

El Servei de Protecció d'Espècies del Govern dels Illes Balears ha participat en aquest congrés amb una comunicació oral i un pòster. En la primera de les dues, titulada "Els ofidis d'introducció recent a les Illes Balears" i signada per José A. Mateo, Joan A. Oliver, Joan Mayol, Iván Ramos i Carmen Álvarez, es feia un repàs a la

recent arribada i assentament de tres espècies d'ofidis ibèrics a les illes de Mallorca, Eivissa i Formentera, i de la ràpida progressió que han experimentat en els últims set anys; la segona ponència va estar dedicada, al seu torn, als 20 anys de seguiment de les poblacions de ferreret, i venia signat per Samuel Pinya, Joan A. Oliver & Xavier Manzano.

També han aportat interessants contribucions al coneixement herpetològica de Balears:

M. Bastir, J. A. Alcover i B. Sanchiz (Canvi morfològic evolutiu ultraràpid al Ferreret), M. Pascual, C. Carrera, L. Cardona, A. Marc. J. Tomás, A. Raga i A. Aguilar (Living together: Atlantic and Mediterranean loggerhead sigui turtles-Caretta caretta in shared feeding grounds), S. Pinya i J. Vallespir (Efecte d'un incendi sobre una població de tortuga mediterrània-Testudo hermanni Gmelin, 1789 - a l'illa de Mallorca), N. Sella, i M.A. Carretero (Past, present and future distribution models of Podarcus carbonelli),

PONÈNCIA DE XAVI ROTLLAN A LA CONSELLERIA

El passat 18 d'octubre de 2010, Xavi Rotllan, alumne en pràctiques del màster Gestió de la Biodiversitat de la Universitat Autònoma de Barcelona i que ha estat durant cinc mesos col·laborant amb el Servei de Protecció d'Espècies (veure Ciberespècies nº 24), va realitzar a la Sala de Premsa de la Conselleria de Medi Ambient i Mobilitat una ponència oberta al públic on va resumir totes les tasques realitzades durant aquest període. El títol fou "Estudi poblacional i accions de gestió de plantes amenaçades a l'illa de Mallorca".



foto: moment de la ponència. Arxiu SPE.

El nucli central del treball fou l'estudi de les poblacions dels teixos (*Taxus baccata*) de Mallorca. En especial, es va redissenyar i actualitzar la base de dades dels teixos (amb dades com dimensions, posició GPS, sexe, etc.). També es varen caracteritzar les poblacions naturals existents, cartografiant-les. Finalment, fent servir eines SIG, es varen identificar les zones més aptes i amb necessitats de repoblació (en funció de paràmetres ambientals i biològics de l'espècie). Aquesta eina, que es pot millorar mitjançant la integració d'un major nombre de paràmetres d'interès, pot ser de gran importància en el desenvolupament del Pla de maneig del Teix. El problema fonamental per a la recuperació de l'espècie és l'escassíssim reclutament de les poblacions, causat per l'activitat de les cabres.

També va fer seguiments poblacionals de la *Brimeura duvigneaudii*, espècie catalogada com a Sensible a l'alteració de l'hàbitat i que compta amb dues poblacions morfològicament molt diferenciades. Es va trobar una nova població. Per últim, també es varen cercar, infructuosament, les poblacions de diferents espècies d'orquídies: *Orchis cazorlensis* i *Gymnadenia conopsea*. Es tracta d'espècies extremadament escasses.

A la xerrada assistiren una vintena de persones que seguiren amb gran interès les explicacions d'en Xavi. ■

CONCURS MEMORIAL CLIMENT PICORNELL

Enguany ha tengut lloc la VII Edició del Concurs de Fotografia de Natura Memorial Climent Picornell, amb la participació de 81 fotògrafs que han presentat un total de 310 fotografies.

Cal indicar que aquest concurs, dotat amb gairebé 3.500 € en premis, està plenament consolidat entre els fotògrafs de natura de les Illes Balears, que ja preparen les seves instantànies amb mesos d'antelació amb l'objectiu d'optar als premis. I això se nota en l'excel·lent qualitat del material presentat.

Com cada any, amb les fotografies guanyadores i una selecció de les millors que no han aconseguit cap premi, es fa una exposició itinerant que visita l'Obra Social de Sa Nostra a Palma, a Maó i a Eivissa, i també l'Ajuntament de Sant Joan. ■

Si voleu conèixer més dades del concurs (fotos guanyadores, dades de les exposicions, descàrrega del fullotó, etc.), ho podeu fer des de la nostra web:

<http://especies.caib.es>

Els passats dies 2 i 3 de desembre es varen celebrar a les instal·lacions de Raixa (Mallorca) les VII Jornades Tècniques per a la Conservació del Ferreret.

Inaugurades per Vicenç Vidal Matas, director general de Biodiversitat, aquestes Jornades han comptat amb la participació d'una dotzena d'especialistes que, a través de les set ponències defensades, han exposat la situació actual de l'espècie al seu hàbitat natural i en captivitat, així com l'estat de coneixement sobre la seva demografia, malalties emergents i noves metodologies de detecció acústica.

Es detalla a continuació el títol de les ponències.



foto: moment de la reunió tècnica. Arxiu SPE.

- "La conservació de les espècies en conserva", per Joan Mayol, cap de Departament Forestal i d'Espècies.

- "Situació actual de l'espècie. Treball de camp i recomptes anuals ", per Joan Oliver i Xavier Manzano, del Servei de Protecció d'Espècies.

- "Avenços en l'estudi demogràfic del ferreret", per Samuel Pinya, d'Espais de Natura Balear.

- "Nova instal·lació de l'espècie al Zoo de Barcelona en condicions de bioseguretat", per Manel Areste, del Zoo de Barcelona.

- "Instal·lacions de cria i seguretat del ferreret a la finca pública de Planícia (Serra de Tramuntana, Mallorca)", per Lluís Parpal, del COFIB.

- "Estat actual del coneixement sobre la quitridiomicosi i intent de mitigació en ferreret durant 2009", pel Dr. Jaime Bosch, Museu Nacional de Ciències Naturals-

- "Seguiment acústic de poblacions de *Alytes* de la península Ibèrica", pel Dr. Rafael Márquez, de la Fonoteca del Museu Nacional de Ciències Naturals-CSIC, Madrid.

Es va exposar també un resum elaborat pel Dr. Gerardo García de les activitats dutes a terme en el Zoològic de Jersey (el Dr. Gerardo García no va poder estar present a la reunió de Raixa).

A la taula rodona celebrada al final de la primera jornada es va analitzar la situació global de l'espècie, i l'evolució soferta durant els darrers anys de cadascuna de les poblacions seguides.

A partir d'aquesta anàlisi i de la informació exposada amb anterioritat es van proposar les mesures i actuacions oportunes.

El matí del 3 de desembre els participants van poder visitar les noves instal·lacions de manteniment en captivitat de Planícia (Banyalbufar), actualment en construcció ■

HEM LLEGIT

notes bibliogràfiques

Resum de l'article "Comparació de la flora exòtica vascular en sistemes d'illes continentals: Sardenya (Itàlia) i Balears (Espanya)"

Recentment, als Anals del Jardí Botànic de Madrid s'ha publicat aquest article sobre l'estudi comparatiu de la flora vascular exòtica de dos sistemes insulars mediterranis, Sardenya i Balears.

Ambdues illes mostren una resposta similar davant la invasió per part d'espècies de flora exòtica. De fet, tenen en comú un nombre important de t[er]ms exòtics (19% de la seva flora) i posseeixen el mateix percentatge d'introduïdes perilloses o invasores (16%). A Sardenya predominen les espècies exòtiques de gran mida (faneròfits) mentre que a les Balears, predominen les introduïdes de petita mida o anuals (teròfits).

Així mateix, i per les dues illes, les espècies introduïdes després de l'any 1500 (neòfits) dominen front els arqueòfits o espècies exòtiques arribades abans de dita data.

Els hàbitats més afectats són els seminatural (camp de conreu, voreres de camins,...); però fent referència només a la flora invasora, els ambients litorals a Sardenya i les zones humides a les Balears són les àrees més sensibles■

Anales del Jardín Botánico de Madrid. Vol. 67(2):157-176. Julio-diciembre 2010

Control i evolució d'espècies bioindicadores del canvi climàtic a Mallorca

Es tracta d'un estudi fet pel GOB per a la Direcció General de Canvi Climàtic, sobre dues espècies d'aus de muntanya, que a Mallorca són indicadores de microclimes d'altura: la Coablanca, *Oenanthe oenanthe*, i la Mèrlera vermella, *Monticola saxatilis*. L'estudi analitza l'actual distribució i efectius de les dues espècies a nou zones de muntanya, tres amb resultats negatius. Les concentracions més importants són al Puig Major (14 parelles de coablanca i cinc de mèrlera vermella) i al Massanella-Galileu (8 de coablanca i 2 de mèrlera vermella). També s'ha detectat coablanca a Cúber (1 parella), i mèrlera vermella a Alfàbia (2 parelles) i al Teix.

No hi ha dades anteriors per valorar en rigor l'evolució dels efectius, però en qualsevol cas, l'estudi és un bon punt de partida per a futures comparacions, amb procediments similars.

També s'analitza el comportament migratori de les dues espècies, amb indicis d'avançament de la migració primaveral de la coablanca, i una disminució dels efectius migradors en pas primaveral. Aquestes dades tenen un àmbit excessivament restringit per valorar-les com a significatives, i no s'hi introdueix cap factor de correcció en relació a l'esforç de mostreig.

En definitiva, un treball interessant especialment com a fonament de futures comparacions per valorar l'evolució de la situació de les dues espècies a Mallorca■

Les illes Balears: un dipòsit de cpDNA variació genètica per a les espècies del gènere Quercus

El 2004 es va publicar aquest article on s'analitza el paper de les Illes Balears com àrea de refugi per a les espècies de fulla perenne del gènere Quercus (surera: Quercus ilex suber L., alzina: Q. ilex L., coscoll: Q. coccifera L.), utilitzant dades moleculars, històriques paleobotàniques.

L'estudi mostra una estructura complexa, amb restes de diversitat antiga a les Illes Balears. Les poblacions d'alzines Balears es relacionen amb les ibèriques, mentre que la surera i el coscoll troben tant en haplotips Tirrènics com Ibèrics.

Els complexos patrons espacials de l'ADN cloroplàstic dels Quercus Balears de fulla perenne se'n pot explicar en termes d'una combinació de factors físics (vicariància i llarga distància de dispersió) i biològics (hibridació introgressiva). Les Balears constitueixen un àrea de refugi glacial i una reserva de la variació genètica amb petjades de la diversitat antiga de les etapes Messiniense-Pliocena.

Ref. Unai López-de-Heredia, Pilar Jiménez, Pedro Díaz-Fernández and Luis Gil. Journal of Biogeography (J. Biogeogr.) (2004) 31, 1–11



NOTÍCIES AL MÓN

Millors fotografies de la natura 2010

Seguint amb el tema de la fotografia de natura, el Museu d'Història Natural de Londres i la BBC han atorgat el Premi Veolia al fotògraf hongarès Bence Máté per la imatge *Una maravilla de hormigas*.



La fotografia, d'una gran bellesa tot i la seva senzillesa, fou capturada a Costa Rica, i en ella es veu un grup de formigues segadores treballant.

En altres categories, tres fotògrafs espanyols han resultat guanyadors.

Podeu consultar la notícia al següent enllaç:

http://www.elpais.com/articulo/sociedad/trabajo/hormigas/premio/mejor/fotografia/naturaleza/2010/elpepusoc/20101021elpepusoc_4/Tes

CURIOSITAT DEL LLAGOST COSTANER

Un grup de científics de la Universitat de Derby (Regne Unit) ha comprovat que el llagost costaner (*Platycleis affinis*) és l'espècie del món amb major relació entre el pes dels seus testicles (70 mg cada un) i el pes total del cos.



foto: femella de *Platycleis affinis*. Wikipedia. Free Photo.

Segons pareix, es tracta d'una estratègia reproductiva típica de les espècies les femelles de les quals tenen moltes parelles (fins a 23 durant la seva fase vital reproductiva).

D'aquesta manera els mascles produeixen molt esperma per tal d'incrementar la possibilitat de poder fecundar alguna de les femelles amb les que copulen■

Per a més informació, aquí teniu l'enllaç de la notícia:

<http://www.abc.com.py/nota/saltamontes-bate-record-de-testiculos-mas-grandes/>

“OPERACIÓ REAL”

Desarticulada una organització dedicada a l'espoli i tràfic il·legal de rapinyaires

El Seprona de la Guardia Civil de la Comandància de Madrid ha detingut, a la operació denominada “Real”, a quatre integrants d'un grup dedicat a l'espoli d'ous i polls de rapinyaires del medi natural i la seva posterior comercialització il·legal.

El preu per cada exemplar espoliat oscil·la entre els 600 euros i els 5.000 euros, depenent de l'espècie.

Aquesta operació va començar  fines de juny de 2008, quan el Seprona localitzà a una pàgina web especialitzada en falconeria un anunci que ofería un poll d'àguila real i un altre de falco pelegrí, que va fer saltar les alarmes davant la sospita de què es tractés d'un comerç il·legal.

Després d'un exhaustiu seguiment d'aquest anunci, els agents van ubicar un domicili a Fuenlabrada, el qual tenia dades d'alta a la Comunitat de Madrid diverses rapinyaires.

Davant les fundades sospites de què aquesta persona estigués dedicada a l'espoli i posterior comercialització dels animals que anunciava, van optar per realitzar una inspecció al domicili.



foto: fotograma del vídeo realitzat per la Guàrdia Civil.

Dins el marc d'aquesta intervenció, el Seprona va detindre a aquest individu per un presumpte delictes contra la flora i la fauna, intervenint-li vuit falcons pelegrins i un falcó torter, així com exemplars congelats de collverd, ànecs, polls, mèrleres, agrons, falcons pelegrins, un àguila reial i un falcó torter.

Segons afirma la Guardia Civil, tots aquests animals no disposaven de documentació o anelles; i en qualche cas presentaven una pota amputada. Igualment, se'ls va decomissar divers material d'escalada, com cordes, una motxilla i un sac de dormir■